

IMPAK MEDIA BAHARU TERHADAP SISTEM NILAI MASYARAKAT MELAYU DI MALAYSIA

MOHD YUSZAIDY MOHD YUSOFF & MUAMMAR GHADDAFFI HANAFIAH
UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA

Abstrak

Kajian ini bertujuan untuk menganalisis perubahan sistem nilai masyarakat Melayu kini akibat perkembangan teknologi media baharu. Kajian ini menggunakan teori modenisasi untuk menjelaskan perubahan teknologi dan globalisasi yang memberi impak kepada sistem nilai Melayu. Kajian kualitatif ini menggunakan kaedah kajian perpustakaan untuk mencari maklumat sekunder, tambahan itu kerja lapangan digunakan seperti pemerhatian ikut serta, pemerhatian dan temu bual bagi mengutip data mentah kajian yang bersesuaian. Hasil kajian mendapati sistem nilai Melayu mengalami impak teruk berbanding dengan sistem nilai Barat yang dianggap maju dan moden. Sehubungan itu, kajian ini berhasil mengangkat kepentingan sistem nilai Melayu sebagai jati diri masyarakat Melayu kini atau Melayu moden.

Kata kunci: *teknologi, media baharu, globalisasi, sistem nilai, Melayu moden.*

THE IMPACT OF NEW MEDIA ON THE MALAY SYSTEM IN MALAYSIA

Abstract

The purpose of this study is to analyse the changes in the current Malay value system due to the new media technological developments. This study used the theory of modernization to explain the technological change and globalization, which have an impact on the Malay value system. Qualitative methods of data collection such as library research used to find secondary information in addition to field work such as observations, participatory and interviews which be used to collect suitable raw data. The results showed that the Malay value system is experiencing severe impact compared to the system of Western values that are considered advanced and modern. Thus, this study raises the importance of Malay values as the identity of the current Malay community or modern Malay.

Keywords: *technology, newmedia, globalization, value systems, modern Malay.*

PENGENALAN

Perubahan dunia sejajar dengan perkembangan teknologi komunikasi media massa. Masyarakat dunia secara amnya termasuk masyarakat Melayu, tidak dapat menghalang perubahan itu daripada berlaku. Mereka perlu menerima dan menggunakan teknologi tersebut sebaik yang mungkin berdasarkan situasi dan budayanya. Malah teknologi komunikasi massa terutamanya media baharu semakin cepat berubah mengikut arus kemodenan dan industri komunikasi massa itu sendiri (Che Su Binti Mustafa & Nan Zakiah Megat Ibrahim, 2014). Oleh itu, masyarakat hari ini mula mengubah teknik berfikir dan kegiatan mereka mengikut keperluan dan kegunaan teknologi yang berkembang.

Perkembangan teknologi komunikasi media baharu dalam arus kemodenan secara tidak langsung berupaya mempengaruhi sistem nilai masyarakat amnya masyarakat Melayu (Ika Destiana, Ali Salman & Mohd. Helmi Abd. Rahim, 2013). Masyarakat Melayu begitu terkenal dengan sistem nilai seperti sikap penampilan diri yang sederhana dan lemah lembut dalam setiap aktiviti perbuatan, percakapan dan pengaulan. Sikap, perwatakan dan keperibadian yang diwarisi daripada proses pembelajaran sejak kanak-kanak yang membentuk dan melahirkan masyarakat Melayu memiliki budi bahasa dan nilai-nilai murni dalam kehidupannya (Wan Norhasiah Wan Hussin, 2012). Sistem nilai murni

yang menjadi teras kepada kehidupan masyarakat Melayu bersama dengan ajaran Islam yang melatarinya. Sistem nilai murni ini berasimilasi dengan ajaran Islam sejak zaman terdahulu membentuk kuatnya bagi menghasilkan perwatakan jatidiri dan identiti masyarakat Melayu (Anwar Omar Din, 2008)

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini menggunakan pendekatan etnografi dalam mengutip dan mengumpul data-data mentah yang diperlukan untuk kajian ini. Pendekatan etnografi yang digunakan terdiri daripada pemerhatian, ikut serta dan temubual. Kaedah pemerhatian dan ikut serta amat bersesuaian dengan bentuk kajian yang dilakukan bagi memperolehi bahan-bahan kajian. Kajian ini dilakukan selama 14 hari di Kampung Serkam Pantai di Melimau, Melaka.

Masyarakat Melayu di Kampung Serkam Pantai antara yang masih mengekalkan, mengamalkan dan mewarisi tradisi-tradisi Melayu dalam kehidupan mereka. Kehidupan seharian mereka yang masih bergantung kepada aktiviti ekonomi pertanian sawah padi dan menangkap ikan di sawah padi dan pesisir pantai. Kawasan kampung yang kejiranan dengan Bandar raya Bersejarah Melaka yang semakin pesat membangun sebagai pusat pelancongan dan pusat membeli belah yang dijadikan kampung ini dipilih untuk kajian yang dilakukan.

Pengkaji telah menggunakan dua teknik yang menjadi keperluan utama dalam kaedah pemerhatian dan ikut serta untuk memperolehi data-data iaitu teknik emik dan etik. Teknik emik dan etik amat penting dalam pendekatan etnografi. Kedua-dua teknik ini digunapakai semasa proses pengumpulan maklumat-maklumat di kawasan lapangan bagi mengelakkan berlaku tidak kesimbangan data. Kesimbangan data amat penting untuk menghasilkan data-data yang diperlukan bebenar penting dan berguna untuk mencari penyelesaian kajian ini.

Kajian ini juga menggunakan kaedah temu bual bagi menyokong dan menambah data-data kajian yang diperlukan. Temu bual yang digunakan untuk mengutip data bagi menyokong kajian ini iaitu temu bual mendalam (Mack et al, 2005). Temu bual mendalam dilakukan ke atas informan yang terpilih berdasarkan kepada pengalaman dan karisma dalam masyarakat itu. Informan-informan yang terpilih ini berupaya memberi maklumat yang dikehendaki dalam kajian ini.

Kajian ini juga turut disokong melalui kajian perpustakaan bagi menambahkan lagi maklumat yang diperlukan dalam kajian ini. Maklumat-maklumat diperolehi daripada pelbagai sumber seperti buku, jurnal, dan majalah. Maklumat-maklumat ini dikumpul dan disaring seperti mana dengan maklumat yang diperolehi daripada kajian lapangan. Bagi mengenalpastikan data-data yang diperlukan, dua teknik analisis digunakan iaitu teknik analisis kandungan dan teknik perbincangan wacana digunapakai untuk memperolehi hasil dapatan yang diperlukan dalam kajian ini.

TEORI MODENISASI

Teori ini diperkenalkan selepas perang dunia kedua, apabila pembangunan dan hala tuju masyarakat mendiami benua Amerika Syarikat dan Eropah Barat mula berubah akibat pengembangan industri perkilangan. Masyarakat kedua-dua benua ini mula mengalami perubahan yang ketara seperti perubahan sosial dan politik. Perkembangan teknologi yang dicipta kesan daripada perang Dunia Kedua (1939-1945) telah membantu mempercepatkan berlakunya perubahan tersebut. Masyarakat yang mendiami Amerika Syarikat dan Eropah Barat mula membangunkan bandar-bandar, kawasan-kawasan dan tempat-tempat yang musnah akibat Perang Dunia Kedua bagi membentuk komuniti baharu dan pemikiran yang berbeza (Robertson, R. 1992).

Akibat itu, masyarakat di barat mula meninggalkan pemikiran tradisional supaya mereka dapat membangun semula kehidupan yang baharu. Perubahan ini telah mengubah bagaimana berfikir dengan menghasilkan inovasi yang berbeza dengan terdahulu. Mereka juga mula meninggalkan sistem kehidupan tradisional yang diamalkan sebelum itu bagi mempercepatkan lagi proses perubahan itu berlaku dalam kehidupan mereka. Mereka mula mengamalkan corak kehidupan moden yang digambarkan melalui perubahan yang berlaku dipersekitaran kehidupan mereka seperti kewujudannya kemudahan-kemudahan awam seperti bangunan, sistem pengangkutan, sistem komunikasi, pendidikan dan taman riadah.

Teori modenisasi digunakan untuk menerangkan suatu proses yang membabitkan komuniti atau masyarakat dalam pembangunan kemodenan. Teori ini digunakan untuk menjelaskan mengenai perubahan yang berlaku terhadap masyarakat akibat perubahan teknologi yang begitu cepat dan pantas (Anderson, Margaret L. & Taylor, Howard F. 2013). Kemodenan mengikut persepsi barat, merujuk kepada perubahan tradisional kepada masyarakat yang mengamalkan ciri-ciri moden seperti menerima pendidikan moden dan bekerja dalam bidang perindustrian dan pembuatan.

Teori modenisasi digunakan untuk menjelaskan mengenai perubahan kesan media baharu yang berlaku terhadap masyarakat Melayu yang masih menetap di desa dan kampung yang masih mengamalkan sistem nilai dalam masyarakatnya. Ia menyatakan bahawa perubahan dan situasi yang berlaku di kampung dan bandar sering berkaitan dengan perkembangan teknologi dan peningkatan ekonomi negara. Perubahan ini dikatakan telah membawa dan mengubah corak kehidupan masyarakat Melayu di kampung dan bandar kini seolah-olah mengikut acuan kehidupan cara barat, bersikap individu, materialistik, metrokrasi dan hiburan.

Begitu juga mengenai masyarakat Melayu yang mendiami di kawasan kampung juga terjejas dengan perubahan teknologi, namun kekuatan sistem nilai yang diamal sebelum itu dapat mempertahankan mereka untuk terus meneruskan kehidupan seharian. Oleh itu, teori modenisasi amat sesuai digunakan untuk mengkaji mengenai perubahan sistem nilai masyarakat Melayu yang mendiami

di kawasan kampung akibat kesan daripada perubahan teknologi media baharu.

MEDIA BAHARU DAN MASYARAKAT MELAYU

Masyarakat tradisi hanya bergantung kepada maklumat yang hanya diterima atau disampaikan daripada ketua masyarakat melalui secara lisan. Mereka dikatakan berinteraksi dan berkomunikasi secara terhad iaitu di dalam lingkungan tempat atau wilayah yang berhampiran dengan petempatan mereka sahaja.

Perkembangan industri teknologi komunikasi sentiasa berlaku seiring dengan perubahan masa dan zaman telah menghasilkan dan mereka cipta pelbagai alat komunikasi terutamanya pelbagai jenis telefon sehingga komputer telah mengubah cara, corak dan bentuk masyarakat berfungsi dan berfikir dalam kehidupan yang serba baharu dan mencabar.

Perubahan yang dialami di peringkat global seperti teknologi dan arus kemodenan turut mempengaruhi kepada corak kehidupan masyarakat Melayu tradisi yang masih mengamalkan cara kehidupan diwarisi daripada nenek-moyang mereka seperti bersikap jujur, bertanggungjawab, menghormati dan berkongsi sama rata. Masyarakat Melayu yang mendiami di kawasan kampung turut juga menerima tempias akibat daripada perubahan teknologi itu.

Masyarakat Melayu perlu menghadapi situasi yang tabah dan teguh dalam menghadapi arus perubahan yang berlaku secara pantas dan perlu mengikut selari dengan perubahan arus tersebut. Perkembangan radio dan television serta filem telah banyak memberi kesan yang agak positif dan negatif kepada masyarakat Melayu. Masyarakat Melayu telah mengalami kejutan budaya bagi mereka yang mendiami kawasan bandar-bandar besar merupakan pintu masuk pelbagai teknologi terutamanya berkaitan dengan komunikasi. Masyarakat Melayu mula menghadapi perubahan dari segi nilai yang dikatakan telah menghalang melakukan perubahan tersebut. Bagi mereka nilai-nilai itu telah menghalang mereka untuk bersaing dengan masyarakat lain.

Sistem nilai yang bersifat perwatakan bersopan santun, berbudi bahasa dan lemah lembut merupakan antara yang telah menghalang mereka untuk memajukan diri sendiri. Sistem nilai masyarakat Melayu yang menjadi adat dan amalan amat selari dengan ajaran Islam. Masyarakat Melayu sering menggunakan alasan itu untuk menyatakan kesukaran mereka untuk menghadapi arus suasana kehidupan moden dan berteknologi. Hal ini menyebabkan mereka kesukaran untuk bersaing dan mengikuti arus kemodenan seperti masyarakat lain dan menyebabkan semakin ketinggalan jauh. Mereka merasakan perlu meninggalkan sistem nilai yang mereka mewarisi itu supaya dapat turut serta dalam persaingan itu.

Pertembungan sistem nilai ini selari dengan perkembangan media massa seperti televisyen dan radio yang sering memaparkan, mendengarkan dan memberi gambaran mengenai kehidupan moden yang mementing kebendaan berbanding kerohanian. Masyarakat Melayu sebelum ini hanya melihat hubungan kekeluargaan adalah satu yang amat penting dalam membentuk kehidupan yang

baik. Mereka mula merasa terkeliru dengan paparan-paparangaya kehidupan moden yang sering dipertontokan di kaca televisyen dan layar filem (Hasrul Hashim & Bahiyah Omar, 2011). Masyarakat Melayu mula secara perlahan meninggalkan dan tidak mengamalkan beberapa amalan berkaitan dengan sistem nilai dalam kehidupan mereka. Kehidupan moden di bandar telah mengurangkan amalan kehidupan seharian dan selain itu, pengaruh daripada media massa telah memberi kesan terhadap masyarakat Melayu.

Perkembangan media massa seperti televisyen di Malaysia bermula pada tahun 1963 di bawah kawalan kerajaan Persekutuan. Kerajaan telah menubuh sebuah agensi penyiaran yang dinamakan Radio Televisyen Malaysia (RTM) yang diseliakan oleh Jabatan Penyiaran Malaysia. Jabatan Penyiaran Malaysia berfungsi bagi menyebarkan maklumat dan dasar-dasar kerajaan selain daripada hiburan seperti drama dan rancangan hiburan. Masyarakat Melayu mula terdedah dengan bentuk hiburan daripada kandungan program terbitan barat yang dipancarkan di kaca televisyen yang memaparkan unsur-unsur bertentangan dengan sistem nilai Melayu yang berteraskan ajaran Islam. Masyarakat Melayu terdedah dengan rancangan hiburan barat sering menggambarkan lelaki dan wanita bergaul tanpa batasan dan halangan, segi berpakaian, minuman keras dan pergerakan yang kasar berbeza dengan kehidupan masyarakat Melayu yang masih mengamalkan bentuk hidup tradisional.

Dunia sekali lagi mengalami ledakan teknologi yang semakin pesat dan terlalu pantas dengan televisyen semakin ketinggalan dan kurang digemari. Sebelum itu, televisyen hanya bertindak sebagai satu hala sahaja iaitu antara kandungan program dan penontonnya. Perkembangan teknologi komunikasi seperti media baharu turut menerima kesan yang ketara dan bahangnya. Kehadiran media baharu terutamanya internet atau jaring telah memberi perubahan yang ketara kepada dunia komunikasi secara tidak langsung turut memberi kesan kepada masyarakat Melayu yang tinggal di bandar.

Dunia internet telah menawarkan pelbagai kemudahan yang tiada pada televisyen seperti teks, grafik, imej, audio, intraktif dan video. Kehebatan internet dapat memberi kemudahan yang cepat dan pantas iaitu dalam satu masa merangkumi media yang lain seperti suratkhbar, majalah, radio dan televisyen. Kehadiran media baharu dalam masyarakat telah menambahkan lagi perkhidmatan yang berkualiti dan bermutu kepada masyarakat amnya masyarakat Melayu.

Perkembangan internet telah menggalakkan lagi penciptaan rekacipta pelbagai gajet seperti telefon pintar, tablet, laptop, dan notebook. Komputer dan gajet antara yang semakin canggih dan teknologi penggunaan semakin hebat telah menambahkan lagi persaingan dengan media yang sedia ada. Aplikasi internet semakin hebat dengan keupayaan mengambil alih fungsi pelbagai media yang sedia ada turut membawa kandungan-kandungan negatif bersamanya. Kandungan-kandungan itu boleh memberi kesan yang buruk kepada kanak-kanak dan remaja, jika kandungan itu tidak terkawal dan dipantau oleh orang

dewasa terutamanya ibubapa. Kanak-kanak dan remaja boleh mengakses pelbagai maklumat yang dibenarkan ataupun secara tidak dibenarkan tanpa pengetahuan orang dewasa atau ibubapa.

Kecanggihan teknologi internet, pelbagai aplikasi internet telah dihasilkan dan dicipta selari dengan pembangunan pengetahuan tentang internet semakin laju dan pantas. Kini, pelbagai aplikasi yang boleh digunakan dan dimaafatkan untuk meningkatkan kemajuan dan kemodenan sesuatu masyarakat dan kawasan. Penghasilan pelbagai aplikasi internet telah mengubah bentuk pemikiran dan menyampaikan maklumat secara pantas dan cepat. Kini, pelbagai aplikasi internet yang digunakan mengikut keperluan dan kesesuaian untuk komunikasi seperti *youtube* (2005), *whatsapp* (2009), *facebook* (2004), *twitter* (2006), *skype* (2003), *linkedin* (2003), *blog* (1997) dan *Instagram* (2010) (Lihat Jadual 1). Kesemua aplikasi internet itu digunakan secara maksimum dalam TV Internet dan telefon pintar sebagai perhubung atau berkomunikasi dengan penggunaanya.

Perkembangan teknologi media baharu telah menjadi satu cabaran kepada sistem nilai yang diamalkan oleh masyarakat Melayu yang semakin ditinggalkan kerana dikatakan sistem ini menghalang kemajuan dan pembangunan. Maklumat atau sumber pengetahuan amat mudah diperolehi hanya di hujung jari atau papan kekunci komputer disebabkan kepantasan dan tanpa tapisan yang mudah menimbusi budaya dan sistem nilai masyarakat. Pengaruh luar terutamanya dari barat lebih mudah menyerap masuk dan diterima secara langsung tanpa penjelasan yang sebetulnya. Nilai moden yang mudah diperolehi daripada aplikasi internet itu boleh mengurangkan atau mempupuskan sistem nilai masyarakat Melayu yang diamalkan diwarisi sejak kanak-kanak.

Jadual 1: Sistem aplikasi media

Bil.	Jenis aplikasi media baharu
1.	Whatsapp
2.	Twitter
3.	Blog
4.	Facebook
5.	Instagram
6.	LinkedIn
7.	Skype

SISTEM NILAI DAN MASYARAKAT MELAYU

Pengamalan nilai-nilai murni dalam kehidupan seharian masyarakat Melayu telah terbukti kepada pembentukan identiti bangsa Melayu. Nilai-nilai murni yang diwarisi oleh masyarakat Melayu dapat melambangkan perwatakan dan keperibadian lemah lembut dan bersopan santun (Anwar Din, 2008). Kehidupan

masyarakat Melayu menitikberatkan hubungan kekeluargaan dan masyarakat mengembangkan nilai-nilai Melayu dalam penghubungan antara mereka. Organisasi Masyarakat Melayu terbentuk lahir daripada warisan yang dicipta oleh generasi terdahulu seperti melalui proses sosialisasi dan pembudayaan budaya sejak kecil dalam lingkungan keluarga dan masyarakat.

Masyarakat Melayu merujuk proses sosialisasi kepada proses mempelajari aspek-aspek kemasyarakatan atau perkara-perkara yang diamalkan dalam masyarakat supaya individu itu dapat berfungsi dalam masyarakatnya (Mohd Taib Osman, 1989). Manakala pembudayaan merujuk kepada proses penerapan unsur-unsur budaya supaya seseorang bertindak dalam lingkungan norma kehidupan, peraturan dan nilai masyarakatnya. Nilai-nilai ini dijadikan garis panduan dan peraturan dalam usaha menstabilkan suasana dan situasi masyarakat Melayu sentiasa peribadi baik, berakhlak mulia dan berbudi.

Keunikan sistem nilai-nilai masyarakat Melayu amat berkaitan rapat dengan ajaran Islam. Unsur-unsur atau nilai-nilai Islam yang meresap masuk dalam aktiviti masyarakat Melayu telah memperkukuhkan lagi sistem nilai-nilai tersebut (Hanapi Dollah & Lokman Mohd Zen, 1995). Masyarakat Melayu dan ajaran Islam telah terikat dengan kuat dan sukar untuk mengalami sebarang perubahan sehingga berlaku perubahan terhadap perkembangan teknologi terutamanya komunikasi. Masyarakat Melayu terkenal dengan sistem nilai-nilai murni antaranya kehidupan masyarakat seperti gotong royong, kejiranan, muafakat, tolong menolong, bekerja bersungguh-sungguh dan berkongsi samarata (Lihat Jadual 2). Nilai-nilai murni yang dipelajari sejak kecil lagi telah membentuk perwatakan dan keperibadian masyarakat Melayu yang dipelajari dan diamalkan sejak kecil seperti bersikap jujur, bertanggungjawab, rajin berusaha, lemah lembut dan budi Bahasa (Lihat Jadual 2). Nilai-nilai ini yang menjadi benteng kepada masyarakat Melayu moden dalam melawan arus perkembangan teknologi dan kemodenan (Laurent Metzger, 2009).

Jadual 2: Senarai sistem nilai-nilai murni masyarakat Melayu tradisional

Bil.	Sistem nilai masyarakat Melayu	Sistem nilai perwatakan Melayu
1.	Muafakat	Jujur
2.	Gotong royong	Bertanggungjawab
3.	Kerja sama	Rajin berusaha
4.	Tolong menolong	Lemah lembut
5.	Kejiranan	Budi Bahasa
6.	Bersungguh-sungguh	Ikhlas
7.	Kongsi sama rata	

Masyarakat Melayu berkomunikasi dalam kalangan mereka hanya semasa bekerja di sawah, laut atau ladang dan perbualan yang sering diucapkan adalah seperti bertanya khabar berita, mengenai hal-hal berkaitan sanak saudara dan sakit pening mereka. Mereka berhubung secara bersopan dan lemah lembut apabila berbicara dan bercakap sesama mereka secara berhadapan. Nilai-nilai diterapkan semasa berkerjasama melakukan kerja-kerja bersifat gotong royong, mereka berkerja sambil berkomunikasi. Nilai-nilai yang terjalin akibat daripada kerja gotong royong itu telah membentuk sifat perwatakan masyarakat Melayu tradisi yang berpegang teguh dengan sistem nilai yang berakar umbi dalam diri mereka (Anwar Omar Din, 2008).

Keperluan kehidupan seharian di kampung atau desa telah berubah akibat kesan perubahan teknologi dan pembangunan fizikal yang telah memaksa masyarakat Melayu berhijrah ke kawasan bandar untuk meneruskan kelangsungan hidup. Penghijrahan itu turut membawa bersama sekali dengan sistem nilai yang mereka miliki dan amalkan sebelum itu. Namun, masyarakat Melayu masih dapat mempertahankan sistem nilai kerana sering berinteraksi serta berkomunikasi dengan pelbagai masyarakat Melayu dari daerah atau kawasan yang berlainan.

Masyarakat Melayu mudah mesra dan menerima orang luar tanpa melihat kelainan bangsa kerana mereka lebih suka hidup dalam kemasyarakatan. Hal ini menyebabkan sistem nilai yang dimiliki dan diamalkan dapat dipertahankan kerana terdapat persamaan walau berbeza dari segi kawasan. Mereka mudah berinteraksi di antara mereka tanpa sebarang masalah dan prasangka sebaliknya hubungan interaksi itu telah memperkukuhkan lagi hubungan dan sistem nilai itu sendiri.

Masyarakat Melayu dapat menyerapi segala tekanan dan beban yang berat yang dihadapi mendiami di bandar telah memperkuatkan lagi identiti dan sistem nilai mereka. Mereka menggunakannya sebaik boleh bagi memastikan mereka berada dalam keadaan kehidupan seharian yang stabil. Teknologi media massa mula berkembang selari dengan kemajuan kemodenan. Mereka mula menerima perubahan teknologi komunikasi secara perlahan-perlahan terutama media televisyen yang mula memberi kesan kepada sistem nilai masyarakat Melayu di bandaran. Mereka mula terdedah dengan idea dan kehidupan barat yang dipercayai menggandungi elemen moden dan status.

Paparan kandungan program yang tidak sesuai dengan kehidupan masyarakat Melayu yang masih mengamalkan sistem nilai-nilai dalam kehidupan mula tergugat dan terancam. Mereka merasai telah menerima kejutan budaya barat yang tanpa sempadan dari segi pengaulan antara lelaki dan wanita, dunia fesyen yang bertentangan dengan ajaran Islam dan berkembang dunia hiburan pesat. Kandungan program yang banyak berkait dengan bentuk hiburan telah terbawa-bawa ke kehidupan moden seperti pergi ke kelab malam, kelab persendirian dan suatu komuniti baru terbentuk yang mengamalkan corak kehidupan barat seperti pergaulan bebas, bertukar-tukar pasangan dan minum air yang memabukkan. Mereka mula secara perlahan atau beransur-ansur meninggalkan serta tidak lagi

mengamalkan sistem nilai Melayu, sebaliknya mula mengamal dan menerima sistem nilai barat yang dipercayai moden dan berjaya (Wan Abdul Kadir, 1988).

Nilai-nilai barat mula menyerapi masuk ke dalam masyarakat Melayu yang tinggal kawasan bandar melalui pendidikan dan hiburan (Wan Abdul Kadir Wan Yusof, 1988). Mereka berasa amat bangga dan dipandang tinggi apabila mengamalkan sistem nilai barat dan sanggup membuang terus sistem nilai yang diamalkan kerana menghalang kemajuan dan pembangunan (Metzger. Laurent, 2009). Penerimaan dan kepercayaan sistem nilai barat akibat kelemahan untuk mengatasi kekeliruan melalui pengaruh daripada media sosial secara tidak langsung dan langsung telah memperkuatkan lagi peminggiran sistem nilai masyarakat Melayu (Metzger. Laurent, 2009). Sebilangan masyarakat Melayu yang mendiami di bandar mula keluar daripada kepompong tradisional untuk mencari kehidupan moden. Mereka telah mula berubah dari segi perwatakan, berfesyen dan cara kehidupan ke arah kehidupan lebih kebaratan (Levi Mayang Pramudita & Samsudin A. Rahim, 2011). Cara kehidupan kebaratan atau moden mula mulai tumbuh secara perlahan serta perubahan terhadap nilai-nilai, *world-view* dan pemikiran masyarakat Melayu yang beralih kepada budaya barat seperti materialistik, individualistik, sukakan hiburan dan status (Lihat Jadual 3).

Jadual 3: Sistem nilai-nilai barat atau moden

Bil.	Sistem nilai barat
1.	Materalistik
2.	Hiburan
3.	Individualistik
4.	Status

Begitu sehingga kini, masyarakat Melayu yang tinggal di kampung-kampung masih lagi dapat mengekalkan tradisi Melayu walaupun telah berlaku perubahan dari segi teknologi dan keperluan. Masyarakat Melayu di Kampung Serkam Pantai, Merlimau, Melaka masih lagi mengamal dan mengekalkan tradisi-tradisi Melayu yang diwarisi oleh mereka sebelum ini. Mereka sering meneruskan tradisi itu dalam apa jua aktiviti yang membabitkan penduduk kampung tanpa mengira jantina dan peringkat. Mereka masih dapat mengenali di antara satu sama lain sehingga nama ahli kejiiranannya dapat disebut dengan jelas namanya dan senang dikenali (Temu bual Haji Abdullah Don, 2015).

Namun perubahan masa dan teknologi yang melanda negara secara tidak langsung turut memberi kesan kepada masyarakat Melayu di Kampung Serkam. Masyarakat Serkam juga menerima tempias yang sejajar dengan perubahan teknologi yang memerlukan penggunaannya tanpa sebarang sekatan. Keperluan mengguna teknologi terutama yang berkaitan media baharu semakin mendapat penerimaan baik di kalangan penduduknya. Menurut Haji Md. Kassim Mat

(2015), beliau sendiri terpaksa mengikut arus perubahan yang berlaku pada zaman kini yang menggunakan teknologi komunikasi seperti telefon pintar dalam kehidupan seharian. Beliau juga sedar mengenai kepentingan penggunaan media baharu yang menjadi kegilaan di zaman kini seperti facebook dan whatsapp untuk mempelajarinya.

IMPAK MEDIA BAHARU TERHADAP SISTEM NILAI-NILAI MASYARAKAT MELAYU

Perkembangan teknologi komunikasi terutama media baharu telah mengubah teknik berfikir masyarakat dan budaya setempat. Media baharu yang terdiri daripada aplikasi internet telah menimbulkan lagi persaingan antara dunia media massa yang berbentuk tradisional dan moden. Aplikasi internet ini boleh dimuat turun dan dimuat naik bergantung kepada jenis gajet yang digunakan. Media baharu ini amat mudah dikendalikan dan senang untuk diuruskan bagi memperolehi maklumat-maklumat dari seluruh dunia. Kementerian komunikasi dan Multimedia Malaysia telah bertindak mewakili kerajaan Malaysia sebagai kementerian yang mengawal dan memantau mana-mana aplikasi internet supaya tidak menimbulkan masalah kepada negara dan masyarakatnya (Che Su Binti Mustaffa & Nan Zakiah Megat Ibrahim. (2014).

Impak media baharu telah berkembang di Malaysia sehingga turut melanda ke atas masyarakat Melayu yang mendiami di kawasan kampung tradisional yang masih mengamalkan sistem nilai dalam masyarakat mereka. Bagi masyarakat Melayu di Kampung Serkam Pantai, Merlimau, mereka sentiasa memastikan bahawa sistem nilai tradisi yang mereka amalkan berterusan. Mereka setiap kali kerap mengadakan sebarang aktiviti yang membabitkan anggota kemasyarakatan supaya sistem nilai itu terus berlangsung. Penglibatan ahli penduduknya terutama golongan generasi muda dalam Kampung Serkam Pantai amat digalakkan supaya dapat mengeratkan dan memperkukuhkan lagi ikatan persaudaraan di kalangan mereka (Temu bual Hj Abdullah Mat, 2015).

Perubahan masa dan pengenalan media baharu secara tidak langsung dan perlahan telah menebusi benteng-benteng yang dibina bagi melindungi sistem nilai oleh generasi terdahulu daripada diceroboh. Kehendak keperluan semasa dan menjadi satu yang penting telah mendesak di kalangan penduduk menerimanya. Menurut Haji Abdullah Don (2015), masyarakat Melayu Kampung Serkam Pantai turut menggunakan aplikasi media baharu seperti *facebook* dalam mengeratkan tali persaudaraan di kalangan mereka seperti mana dengan masyarakat kampung yang lain. Kewujudan *facebook* bagi kegunaan masyarakat Melayu Kampung Serkam telah menggambarkan kepentingan media baharu kepada masyarakat hari ini. Masyarakat Melayu Kampung Serkam Pantai telah menggunakan media baharu untuk menyampaikan maklumat dan interaksi antara mereka.

Konsep menjemput dari rumah ke rumah untuk majlis perkahwinan dan majlis

membabitkan kemasyarakatan semakin tidak dilaksanakan lagi di kalangan penduduk kampung. Situasi ini juga terjadi di kalangan penduduk Kampung Serkam Pantai semakin kurang hendak menjemput secara berhadapan, sebaliknya ada antara mereka menggunakan aplikasi media baharu seperti sistem pesanan ringkas, *whatsapp*, *facebook* dan *intergram*. Penggunaan jemput melalui mulut ke mulut dan edaran kad jemputan semakin kurang diamalkan lagi di kalangan mereka. Menurut Haji Md. Kassim Mat, beliau sering menerima pesanan ringkas mengenai jemputan kenduri atau majlis perkahwinan samada majlis itu diadakan di kampung Serkam Pantai itu sendiri. Beliau berpendapat kos perbelanjaan membeli kad jemputan atau pergi rumah ke rumah lebih tinggi berbanding dengan media baharu yang penggunaannya masih percuma.

Impak media baharu terhadap sistem nilai amat ketara apabila masyarakat kampung kini semakin mengecilkan saiz hubungan interaksi antara mereka kerana sudah tiada lagi konsep kunjung mengunjungi atau bersembang di waktu lapang di halaman rumah. Masyarakat kampung Serkam Pantai sendiri sudah kurang berinteraksi secara bersemuka antara sama lain kecuali apabila membabitkan majlis atau upacara berkaitan dengan masyarakat itu sendiri. Mereka lebih suka melayari media baharu seperti *whatassp* apabila berada dalam situasi keseorangan. Menurut Haji Abdullah Don (2015), apabila beliau berkumpul sesama mereka sendiri di majlis kenduri atau majlis perkahwinan sudah jarang berbual di antara mereka atau berinteraksi sebaliknya menatap telefon pintar ditangan mereka masing-masingnya.

Begitu juga bagi peringkat kanak-kanak atau remaja di Kampung Serkam Pantai daripada kaedah pemerhatian dilakukan didapati di kalangan mereka sudah kurang bergaul antara satu lain. Mereka begitu leka dengan aplikasi media baharu seperti *facebook*, permainan elektronik dan *whatsasp*. Mereka sudah kurang keluar rumah untuk bermain bersama-sama sebaliknya semakin bersendirian dan tidak suka diganggu. Mereka semakin tidak aktif dan semakin tidak suka ke majlis membabitkan kemasyarakatan. Menurut Hajjah Safiah Mohd Yusoff, budak-budak sekarang dah tidak suka pergi ke rumah saudara mara samada membabitkan majlis kenduri dan majlis perkahwinan, kalau pergi pun ditangan mereka masih memenggang talefon. Impak media baharu semakin memberi kesan ke atas kanak-kanak dan remaja di Kampung Serkam Pantai.

KESIMPULAN

Masyarakat Melayu dikenali sebagai masyarakat berbudi bahasa, lemah lembut dan menghormati tetamu iaitu apabila mereka mengamalkan sistem nilai dalam masyarakat mereka. Mereka tidak suka kepada sebarang bentuk keganasan, pergaduhan dan sentiasa memelihara dan mengekalkan peraturan dan kesejahteraan kehidupan. Kestabilan kehidupan amat dititik beratkan supaya kedamaian dan ketenangan yang dimiliki sentiasa terjaga dalam setiap perhubungan tali persaudaraan dan kemasyarakatan. Kepentingan itu yang menyebabkan masyarakat Melayu samada di kampung dan bandar terus

meneruskan tradisi itu.

Namun, perkembangan teknologi komunikasi telah memberi kesan kepada seluruh masyarakat di Malaysia. Teknologi berlaku akibat perubahan dan perkembangan yang pesat telah memaksa masyarakat Melayu samada di kampung atau bandar turut serta dalam perkembangan itu. Perkembangan ini juga telah memberi impak yang kuat kepada masyarakat Melayu yang mendiami di kawasan-kawasan kampung tradisional. Mereka tertekan dan didesak keperluan yang memerlukan tuntutan harian telah memaksa mereka menggunakannya. Perkembangan teknologi media bermula televisyen dan filem mula mempengaruhi gaya hidup dan corak pemikiran masyarakat Melayu kampung dan bandar yang bermula secara perlahan meninggalkan sistem nilai mengikut sistem nilai barat. Perubahan teknologi semakin pesat dengan pengenalan pelbagai gajet yang maju besertakan aplikasi internet media baharu.

Oleh itu, impak terhadap sistem nilai Melayu yang diamalkan oleh masyarakat Melayu terutamanya yang mendiami di kawasan kampung tradisional semakin terhakis. Sistem nilai yang diwarisi generasi terdahulu itu semakin hari semakin kurang diamalkan oleh generasi sekarang kerana perkembangan teknologi yang semakin canggih dan hebat. Perkembangan media baharu telah menghantui penduduk kampung kerana perlu mengikuti arus supaya tidak ketinggalan. Bagi penduduk kampung di Kampung Serkam Pantai, mereka telah menerima teknologi itu secara langsung dan tidak langsung yang berkaitan dengan media baharu. Media baharu banyak memberi kesan positif dan negatif kepada masyarakat kampung, namun atas nama kemajuan dan kemodenan menerima teknologi itu atas alasan pembangunan negara.

BIODATA PENULIS

Mohd Yuszaidy Mohd Yusoff, seorang pensyarah dan Ketua Program Kebudayaan dan Kesenian Melayu di Pusat Pengajian Bahasa, Kesusasteraan dan Kebudayaan Melayu, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia. Penyelidikan fokus kepada kajian warisan, sosiobudaya dan pemuziuman. (yuszaidy@ukm.edu.my)

Muammar Ghadaffi Hanafiah, seorang pensyarah di Pusat Pengajian Bahasa, Kesusasteraan dan Kebudayaan Melayu, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang kajian, Pemikiran dan falsafah Melayu Islam dan kajian budaya Melayu. (muammar@ukm.edu.my)

RUJUKAN

- Anderson, Margaret L. & Taylor. Howard F. (2013). *Sociology: the essentials*. USA: Wadsworth
- Anwar Omar Din. (2008). *Asas kebudayaan dan kesenian Melayu*. Bangi: Penerbitan UKM
- Che Su Binti Mustaffa & Nan Zakiah Megat Ibrahim. (2014). Persepsi dan penggunaan media sosial dari perspektif ibu bapa: satu analisis kualitatif. *Jurnal Komunikasi*. 30 (Special Issue): 43-74
- Levi Mayang Pramudita & Samsudin A. Rahim. (2011). Periklanan internet: faktor pendorong yang meransang pembelian produk kecantikan. *Jurnal Komunikasi*. 27 (1): 1-17
- Hanapi Dollah & Lokman Mohd Zen. (1995). *Kebudayaan Melayu di ambang abad baru: satu himpunan makalah*. Jabatan Persuratan Melayu, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bangi: UKM
- Hasrul Hashim & Bahiyah Omar. (2011). Tranformasi penyiaran televisyen melalui internet: kajian perhubungan kepuasan pengguna remaja. *Jurnal Komunikasi*. 27(1): 159-182
- Ika Destiana, Ali Salman & Mohd. Helmi Abd. Rahim. (2013). Penerimaan Media Sosial: kajian dalam kalangan pelajar universiti di Palembang. *Jurnal Komunikasi*. 29(2). 125-140
- Metzger, Laurent. (2009). *Nilai-nilai Melayu: satu sudut pandangan orang luar*. Tanjong Malim: Penerbitan Universiti Pendidikan Sultan Idris
- Mack, et. Al. 2009). *Absolute poverty and global justice: empicial data, morak theories, initiatives*. Farham, Englang: Ashgate
- Mohd Taib Osman. (1989). *Penye. Masyarakat Melayu: struktur, organisasi dan manifestasi*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka
- Robertson, R. 1992. *Globalization: social theory and global culture*. London: Sage
- Rizky Hafiz Chaniago & Fauziah Kartini Hassan Basri. (2011). Budaya popular dan komunikasi impak kumpulan slank terhadap slankers di Indonesia. *Jurnal Komunikasi*. 27(1). 91-100
- Wan Abdul Kadir Wan Yusof. (1988). *Budaya popular dalam masyarakat Melayu bandaran*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka
- Wan Norhasniah Wan Husin. (2012). *Peradaban dan perkauman di Malaysia: etnik-etnik Melayu dan Cina*. Kuala Lumpur: Penerbitan UM baharu